

УДК 347.78.01

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.1.60>

КОМЕРЦІЙНЕ НАЙМЕНУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Тарасенко Л.Л.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри інтелектуальної власності,
інформаційного та корпоративного права,
Львівський національний університет
імені Івана Франка
ORCID: 0000-0003-4359-8965*

Тарасенко Л.Л. Комерційне найменування: проблеми правового регулювання.

У статті розглядаються окремі проблемні аспекти щодо правового режиму комерційного найменування за законодавством України. Встановлено, що комерційне найменування є одним із засобів індивідуалізації, який заслуговує на правову визначеність та належне правове регулювання. Доведено, що правове регулювання комерційного найменування є неналежним, оскільки немає спеціального закону про правову охорону комерційного найменування, який мав би бути покликаний комплексно унормувати правовий режим комерційного найменування: виникнення прав на нього, суб'єктний склад, здійснення прав, припинення прав, захист прав на комерційне найменування, особливості передання майнових прав на нього.

Доведено, що фізичні особи – підприємці мають право на комерційне найменування, однак особливості його набуття та змісту мають бути визначені законом, якого наразі немає.

Обґрунтовано, що комерційне найменування може використовуватися у доменних іменах (при чому як повне, так і скорочене комерційне найменування), у контенті сайту (в різних рубриках), у ключових словах в інформаційних матеріалах на веб-сайті, у ключових словах у так званих «адмінці» сайту, в гугл-рекламі, іншій Інтернет-рекламі як в назві чи тексті оголошення, так і в ключових словах в «адмінці» цієї реклами.

Обґрунтовано, що враховуючи те, що Цивільний кодекс України не містить спеціальних законодавчих положень щодо захисту прав на комерційне найменування у главі 43, то при захисті прав на комерційне найменування застосуванню підлягають загальні положення щодо захисту прав інтелектуальної власності, які викладені у ст.ст. 431, 432 Цивільного кодексу України; також застосуванню підлягатимуть і загальні положення, визначені главою 3 Книги 1 Цивільного кодексу України, зокрема, ст. 15 (право на захист), ст. 16 (способи захисту) та інші.

Доведено, що стягнення компенсації замість відшкодування збитків за неправомірне використання комерційного найменування міг би бути дієвим механізмом притягнення винної особи до майнової відповідальності, оскільки стягнути збитки з порушника прав інтелектуальної власності доволі проблематично з урахуванням складності доведення розміру збитків. Обґрунтовано, що доцільно запозичити законодавчий підхід щодо конкретизації законодавчих положень про можливість стягнення компенсації, який з 2023 р. передбачено для захисту прав на інші об'єкти промислової власності. Тому варто доповнити главу 43 Цивільного кодексу України нормою про можливість суб'єкта права на комерційне найменування вимагати припинення порушення і обов'язок порушника відшкодувати завдану майнову шкоду шляхом відшкодування збитків чи виплати компенсації та/або завдану немайнову (моральну) шкоду.

Доведено необхідність належного закріплення способів використання комерційного найменування у цифровому середовищі, оскільки мережа Інтернет є поширеним місцем використання комерційних найменувань.

Ключові слова: комерційне найменування, торговельна марка, промислова власність, інтелектуальна власність, засоби індивідуалізації, цифрове середовище.

Tarasenko L.L. Commercial name: problems of legal regulation.

The article considers certain problematic aspects of the legal regime of a commercial name under the legislation of Ukraine. It is established that a commercial name is one of the means of individualization, which deserves legal certainty and proper legal regulation. It is proved that the legal regulation of a commercial name is inadequate, since there is no special law on the legal protection of a commercial name, which should be designed to comprehensively regulate the legal regime of a commercial name: the emergence of rights to it, the subject composition, the exercise of rights, the termination of rights, the protection of rights to a commercial name, the features of the transfer of property rights to it.

It is proved that individual entrepreneurs have the right to a commercial name, however, the features of its acquisition and content should be determined by law, which currently does not exist.

It is substantiated that a commercial name can be used in domain names (both full and abbreviated commercial name), in the content of the site (in different sections), in keywords in information materials on the website, in keywords in the so-called «admin» of the site, in Google advertising, other Internet advertising both in the title or text of the ad, and in keywords in the «admin» of this advertising.

It is substantiated that given that the Civil Code of Ukraine does not contain special legislative provisions on the protection of rights to a commercial name in Chapter 43, when protecting rights to a commercial name, the general provisions on the protection of intellectual property rights set out in Articles 431, 432 of the Civil Code of Ukraine shall apply; the general provisions defined in Chapter 3 of Book 1 of the Civil Code of Ukraine shall also apply, in particular, Art. 15 (right to protection), Art. 16 (methods of protection) and others.

It is proven that the recovery of compensation instead of compensation for damages for the unlawful use of a commercial name could be an effective mechanism for holding the guilty person to property liability, since recovering damages from an infringer of intellectual property rights is quite problematic, taking into account the complexity of proving the amount of damages. It is substantiated that it is advisable to borrow a legislative approach to specifying the legislative provisions on the possibility of recovering compensation, which has been provided for the protection of rights to other objects of industrial property since 2023. Therefore, it is worth supplementing Chapter 43 of the Civil Code of Ukraine with a norm on the possibility of the subject of the right to a commercial name to demand the termination of the violation and the obligation of the infringer to compensate for the property damage caused by compensating for damages or paying compensation and/or non-pecuniary (moral) damage caused.

The need for proper consolidation of the methods of using a commercial name in the digital environment is proven, since the Internet is a common place for using commercial names.

Key words: commercial name, trademark, industrial property, intellectual property, means of individualization, digital environment.

Постановка проблеми. Комерційне найменування є важливим об'єктом права інтелектуальної власності загалом і права промислової власності зокрема. В Україні налічується понад 1,1 млн. юридичних осіб підприємницького типу, а також понад 1,7 млн. фізичних осіб суб'єктів підприємницької діяльності. Водночас комерційне найменування є одним з небагатьох об'єктів права інтелектуальної власності, який досі не має спеціального закону як регулятора відносин, пов'язаних із виникнення прав на комерційне найменування, здійснення і захисту цих прав. Комерційне найменування є одним із засобів індивідуалізації, який заслуговує на правову визначеність та належне правове регулювання. На жаль, в Україні станом на сьогодні комерційне найменування є недоурегульованим об'єктом. Судова практика, пов'язана із захистом прав на комерційне найменування, присутня, однак для належного захисту прав на нього бракує відповідних правових положень. Відтак наукове дослідження проблем правового регулювання, які існують щодо комерційного найменування, є актуальним в умовах сьогодення.

Стан дослідження. У науковій літературі наявні наукові статті, дисертаційні дослідження щодо даної проблематики. Зокрема, слід звернути увагу на наукові доробки Андрощука Г.О., Андрейчука Л.В., Дорошенка О.Ф., Ішука С.І., Кодинця А.О. та інших науковців, які досліджували правовий режим комерційних найменувань як об'єктів права промислової власності. Однак більшість з цих досліджень були виконані доволі давно, хоча, слід відзначити, вони не втратили свою актуальність. Водночас, в умовах сьогодення є потреба в оновленні наукового аналізу окремих проблемних аспектів, пов'язаних із правовою природою комерційного найменування. На нашу

думку, потребують додаткового наукового аналізу питання суб'єктів права на комерційне найменування, здійснення та захист майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування, у тому числі і у цифровому середовищі, оскільки ці аспекти практично не висвітлювалися належним чином у науковій літературі впродовж останніх років.

Метою дослідження є аналіз правового регулювання відносин, які виникають у зв'язку зі здійсненням прав на комерційне найменування, визначення проблемних аспектів, обґрунтування висновків щодо вдосконалення правового регулювання досліджуваних відносин.

Виклад основного матеріалу. Правове регулювання комерційного найменування є неналежним, оскільки немає спеціального закону про правову охорону комерційного найменування. На існування проблеми відсутності спеціального закону щодо комерційних найменувань у науковій літературі слушно наголошують вже доволі давно. Так, свого часу Дорошенко О., Щукіна К. зазначали, що комерційне найменування є одним з найбільш невизначених об'єктів інтелектуальної власності, а питання щодо його правової охорони та захисту й досі не знайшли нормативного врегулювання через відсутність спеціального закону [1, с. 43]. Погоджуємося з цією позицією, та додатково зазначаємо, що спеціальний закон мав би бути покликаний комплексно унормувати правовий режим комерційного найменування: виникнення прав на нього, суб'єктний склад, здійснення прав, припинення прав, захист прав на комерційне найменування, особливості передання майнових прав на нього.

Норми про комерційне найменування містяться у ЦК України, ГК України та в Законі України «Про захист від недобросовісної конкуренції». ЦК України згадує про комерційне найменування у ст. 90, зокрема, юридична особа, що є підприємницьким товариством, може мати комерційне (фірмове) найменування, яке може бути зареєстроване у порядку, встановленому законом. Натомість такого спеціального закону, як вже було сказано вище, немає. Також має місце правова невизначеність щодо реєстрації комерційного найменування, адже права на нього виникають з моменту першого використання і виникнення прав не прив'язане до реєстраційних процедур саме щодо комерційного найменування. Окрім того, і розуміння «першого використання» комерційного найменування також в законі не визначено, і це також потребує вирішення законодавцем [2, с. 85].

Безумовно, відзначаємо окрему главу (43) у Книзі 4 ЦК України, яка називається «Право інтелектуальної власності на комерційне найменування». Водночас слово «глава» дуже *голосно* сказано, адже так звана «*глава*» містить лише три невеликі статті, в яких висвітлено загальні засади правової охорони комерційного найменування, майнові права на них та припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування. Як бачимо, питання щодо суб'єктного складу, видів комерційних найменувань, особливостей здійснення майнових прав, способів використання комерційного найменування, щодо захисту прав на комерційне найменування та ряд інших важливих аспектів законодавець оминув у вказаній главі.

ГК України у ст. 159 теж визначає правовий режим комерційного найменування. Відзначаємо, що у ч. 1 цієї статті вказано про суб'єктів права на комерційне найменування, до яких ГК України відносить суб'єкта господарювання - юридичну особу або громадянина – підприємця, які можуть мати комерційне найменування. У ч. 3 і ч. 5 ст. 159 ГК України є важливі законодавчі положення, які спрямовані на охорону та захист як повного, так і скороченого комерційного найменування, а також визначено окремі можливі способи захисту прав на комерційне найменування (припинення порушення і відшкодування збитків). Зокрема, відповідно до ч. 5 ст. 159 ГК України особа, яка використовує чуже комерційне найменування, на вимогу його власника зобов'язана припинити таке використання і відшкодувати завдані збитки. Припинення порушення права є найбільш поширеним способом захисту прав на комерційне найменування, на що наголошують і в науковій літературі [3, с. 501].

Звертаємо увагу на певну некоректність формулювання у ГК України щодо суб'єктів права на комерційне найменування. Так, ГК України відносить до них суб'єкта господарювання - юридичну особу загалом, при цьому у ст. 55 ГК України (ч. 2) до суб'єктів господарювання віднесено господарські організації – юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку, та громадян України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці. Відзначаємо, що підхід

законодавця, який зафіксовано у ч. 1 ст. 159 ГК України суперечить положенням ЦК України щодо суб'єктного складу осіб, яким належить право на комерційне найменування, і які відповідно можуть захищати це право. Так, поняття суб'єкта господарювання (ч. 2 ст. 55 ГК України) включає в себе як юридичні особи підприємницького типу, так і непідприємницького типу. Тому має місце суперечність між відповідними положеннями ЦК України та ГК України щодо осіб, які мають право на комерційне найменування, а відтак і на його захист. Безумовно, є підстави стверджувати, що і ЦК України опосередковано передбачає можливість фізичної особи – підприємця мати комерційне найменування. Так, відповідно до ст. 51 ЦК України до підприємницької діяльності фізичних осіб застосовуються нормативно-правові акти, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб, якщо інше не встановлено законом або не впливає із суті відносин. При цьому словосполучення «якщо інше не встановлено законом або не впливає із суті відносин» не дає відповіді на питання саме щодо можливості фізичної особи – підприємця мати комерційне найменування. Стаття 90 ЦК України передбачає, що саме підприємницьке товариство як юридична особа може мати комерційне найменування. Глава 43 ЦК України (щодо комерційного найменування) згадує лише про «особу» як суб'єкта, який може мати комерційне найменування. Закон прямо не забороняє мати комерційне найменування фізичним особам, але, чи це не впливає із «суті відносин», як це вказано у ст. 51 ЦК України.

На нашу думку, фізичні особи – підприємці можуть мати право на комерційне найменування, однак особливості його набуття та змісту мають бути визначені законом, якого наразі немає. Це пояснюється тим, що на відміну від юридичної особи, фізичні особи – підприємці можуть мати однакові прізвища, а подекуди і імені, і навіть по батькові. Це зумовлює неможливість вирішення цього суб'єкта з поміж інших. Тому постає питання або про використання в комплексі імені і прізвища фізичної особи – підприємця як комерційного найменування, або ж про додавання до імені/прізвища певного елемента (слова, логотипу тощо). Водночас в останньому випадку буде певна подібність і до торговельної марки.

Звертаємо увагу, що ГК України з 28.08.2025 р. втратить чинність, і вказані законодавчі положення більше не зможуть застосовуватися. Однак постає питання про можливість їх перенесення в ЦК України, зокрема, йдеться про правову визначеність щодо фізичних осіб – підприємців як суб'єктів права на комерційне найменування. Отже, використання комерційного найменування фізичною особою – підприємцем потребує додаткового законодавчого регулювання, або цей підхід законодавця міг би бути взагалі змінений шляхом вилучення фізичних осіб – підприємців з кола суб'єктів, які мають право на комерційне найменування (на спірність належності такого права фізичній особі – підприємцю наголошують і в науковій літературі [4, с. 53], однак ця тематика може бути предметом окремого наукового дослідження).

Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» має власну сферу правового регулювання та визначає правові засади захисту суб'єктів господарювання і споживачів від недобросовісної конкуренції, а також спрямований на встановлення, розвиток і забезпечення торгових та інших чесних звичаїв ведення конкуренції при здійсненні господарської діяльності в умовах ринкових відносин. Недобросовісною конкуренцією є будь-які дії у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності, зокрема, і неправомірне використання чужого комерційного найменування (ст. 4 цього закону). Водночас відзначаємо, що Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» у ч. 2 ст. 4 містить норму, згідно з якою використання у фірмовому найменуванні власного імені фізичної особи не визнається неправомірним, якщо до власного імені додається який-небудь відмітний елемент, що виключає змішування з діяльністю іншого суб'єкта господарювання. Ця норма є важливою як регулятор відносин щодо комерційного найменування, оскільки вона унормовує випадки правомірності/неправомірності використання комерційного найменування, а відтак дає також підстави для захисту прав на цей об'єкт. Водночас вона потребує конкретизації, оскільки ЦК України не передбачає використання у комерційному найменуванні додаткового відмітного елемента.

В контексті вдосконалення статті 490 ЦК України, в якій йдеться про майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування, відзначаємо потребу у законодавчому уточненні поняття «використання» комерційного найменування на кшталт використання торговельної марки, яке розкривається законодавцем у ч. 4 ст. 16 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг». Водночас при цьому треба зважати, що торговельна марка індивідуалізує товар або послугу, а комерційне найменування суб'єкта. Тому це однозначно впливає на способи

використання комерційного найменування. Також потребує правової визначеності і використання комерційного найменування у цифровому середовищі, зокрема, і в мережі Інтернет насамперед. Ці питання законодавцем не висвітлюють взагалі. Натомість комерційне найменування, на нашу думку, може використовуватися у доменних іменах (при чому як повне, так і скорочене комерційне найменування), у контенті сайту (в різних рубриках), у ключових словах в інформаційних матеріалах на веб-сайті, у ключових словах у так званій «адмінці» сайту, в гугл-рекламі, іншій Інтернет-рекламі як в назві чи тексті оголошення, так і в ключових словах в «адмінці» цієї реклами. Це невичерпні способи використання комерційного найменування у цифровому середовищі. Комерційні найменування часто використовуються у доменних іменах, але, як відзначають у науковій літературі, таке використання часто ускладнюється об'єктивною обставиною – існуванням лише одного доменного імені з певною назвою [5, с. 48], мається на увазі технічно повтори доменних імен є неможливими. Також законодавець прямо визнає, що доменне ім'я може бути способом використання лише торговельної марки, оминаючи інші об'єкти права інтелектуальної власності. З цього приводу у науковій літературі відзначають, що доменне ім'я – це не тільки форма використання торговельної марки, але і форма використання інших засобів індивідуалізації (комерційне найменування, географічне зазначення), інших комерційних позначень, об'єктів авторського права, прізвищ фізичних осіб тощо [6, с. 395].

Загалом відзначаємо стрімкий розвиток цифрового середовища і його важливість для розвитку будь-якого бізнесу, і саме поняття «бізнес» характеризує суб'єкта, який насамперед використовує різні засоби індивідуалізації для власної популяризації (торговельні марки і комерційні найменування).

Щодо передачі майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування відзначаємо лише одну норму (ч. 2 ст. 490 ЦК України), відповідно до якої майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування передаються іншій особі лише разом з цілісним майновим комплексом особи, якій ці права належать, або його відповідною частиною. Стаття 191 ЦК України дає визначення підприємства як єдиного майнового комплексу, до складу якого входять усі види майна, призначені для його діяльності, включаючи нерухоме та рухоме майно, а також і права на торговельну марку або інші позначення (до складу яких і входить комерційне найменування). Однак станом на сьогодні закон не передбачає можливості укладення одного, очевидно, комплексного договору, предметом якого буде відчуження всіх складових майнового комплексу (нерухомості, рухомого майна, майнових прав, торговельної марки, комерційного найменування тощо). Вважаємо, що одним з варіантів такого продажу є відчуження корпоративних прав учасника господарського товариства, наприклад, ТЗОВ, у такому разі майновий комплекс збережеться цілісно, і юридична особа матиме теж комерційне найменування, але зміниться бенефіціар цієї юридичної особи. В іншому випадку юридична особа може просто відчужити певну нерухомість та/або рухоме майно (обладнання, зокрема), але ж сам суб'єкт (юридична особа з певним комерційним найменуванням) просто не матиме відношення до цього майна після його відчуження. Тому положення ч. 2 ст. 490 ЦК України потребують уточнення в частині механізму передання комерційного найменування разом з цілісним майновим комплексом підприємства.

В контексті захисту прав на комерційне найменування відзначаємо також положення Паризької конвенції про охорону промислової власності. Безумовно, комерційні (фірмові) найменування є одним з об'єктів промислової власності, відтак положення вказаної Конвенції застосовуються і щодо комерційного найменування. У Конвенції наголошено, що Країни Союзу зобов'язуються забезпечити громадянам інших країн Союзу законні засоби для ефективного припинення всіх дій, зазначених у статтях 9, 10, 10 bis (йдеться про заборону ввезення товарів в країну, якщо вони порушують, зокрема, і право на комерційне найменування, про заборону недобросовісної конкуренції тощо). Зокрема, відповідно до ст. 9 Конвенції на будь-який продукт, що незаконно споряджений товарним знаком чи фірмовим найменуванням, накладається арешт при ввезенні до тих країн Союзу, в яких цей знак чи фірмове найменування мають право на законну охорону, а у ст. 10 bis Конвенції йдеться про забезпечення ефективного захисту від недобросовісної конкуренції. Водночас, як слушно зазначає Андрощук Г., попри положення в Паризькій конвенції про охорону промислової власності нині в Європейському Союзі (як в Україні зрештою – авт.) відсутні спеціальні законодавчі акти щодо правової охорони комерційних найменувань, і цей об'єкт залишається одним з найневизначеніших об'єктів інтелектуальної власності [7, с. 103].

Враховуючи те, що ЦК України не містить спеціальних законодавчих положень щодо захисту прав на комерційне найменування у главі 43, то застосуванню підлягають загальні положення

щодо захисту прав інтелектуальної власності, які викладені у ст.ст. 431, 432 ЦК України. Окрім того, застосуванню підлягатимуть і загальні положення, визначені главою 3 Книги 1 ЦК України, зокрема, ст. 15 (право на захист), ст. 16 (способи захисту) та інші.

Відзначаємо, що практично всі способи захисту, які вказані у ст. 432 ЦК України, можуть застосовуватися і щодо комерційного найменування, зокрема, серед них: вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених у цивільний оборот з порушенням права інтелектуальної власності, та знищення таких товарів за рахунок особи, яка вчинила порушення; вилучення з цивільного обороту матеріалів та знарядь, які використовувалися переважно для виготовлення товарів з порушенням права інтелектуальної власності, або вилучення та знищення таких матеріалів та знарядь за рахунок особи, яка вчинила порушення; застосування разової грошової виплати замість застосування вказаних вище способів захисту права інтелектуальної власності; опублікування за заявою позивача в засобах масової інформації або доведення до загального відома іншим визначеним судом шляхом відомостей про порушення права інтелектуальної власності та зміст судового рішення щодо такого порушення.

Водночас відсутність спеціального закону про правову охорону комерційних найменувань унеможливує застосування такого способу захисту як стягнення компенсації замість відшкодування збитків за неправомірне використання комерційного найменування. Цей спосіб захисту міг би бути дієвим механізмом притягнення винної особи до майнової відповідальності, оскільки стягнути збитки з порушника прав інтелектуальної власності доволі проблематично з урахуванням складності доведення розміру збитків. Відтак видається за доцільне запозичити законодавчий підхід щодо конкретизації положень про можливість стягнення компенсації, який з 2023 р. передбачено для захисту прав на інші об'єкти промислової власності. Тому варто доповнити главу 43 ЦК України нормою про можливість суб'єкта права на комерційне найменування вимагати припинення порушення і обов'язок порушника відшкодувати завдану майнову шкоду шляхом відшкодування збитків чи виплати компенсації та/або завдану немайнову (моральну) шкоду.

При цьому розмір компенсації має визначатися на підставі обсягу порушення, вини порушника та інших обставин, що мають істотне значення. Водночас розмір компенсації за порушення прав на комерційне найменування не може прив'язуватися до розміру винагороди, яка була б сплачена за надання дозволу на використання прав на комерційне найменування, щодо якого виник спір, оскільки права на комерційне найменування за загальним правилом не передаються і дозвіл на його використання не надається. Стягнення компенсації могло би стати альтернативою для суб'єкта права на комерційне найменування замість відшкодування збитків, які стягнути практично нереально через складність доказування їх розміру.

Висновки. Комерційне найменування є важливим засобом індивідуалізації, який є дуже поширеним в Україні. Комерційне найменування як об'єкт правової охорони потребує більшого за обсягом правового регулювання порівняно з існуючим, яке б заповнило прогалини у законі щодо видів комерційного найменування, його суб'єктного складу, щодо набуття, здійснення, передання, припинення і захисту прав на нього. Відтак доцільно розглянути варіант прийняття спеціального закону про правову охорону комерційного найменування, або можливість суттєвого доповнення положень глави 43 ЦК України.

Також відзначаємо, що важливо унормувати правовий режим комерційного найменування, яке належить фізичній особі – підприємцю, оскільки, зважаючи на кількість цих суб'єктів, необхідно внести правову визначеність щодо їх можливості мати комерційне найменування.

Окремо відзначаємо необхідність належного закріплення способів використання комерційного найменування у цифровому середовищі, оскільки мережа Інтернет є поширеним місцем використання комерційних найменувань. Окрім того, вважаємо, що закон повинен надавати більше можливостей для ефективного захисту прав на комерційне найменування, зокрема, доцільно запровадити такий спосіб захисту як можливість стягнення компенсації замість відшкодування збитків за порушення прав на комерційне найменування, передбачивши положення про це у главі 43 ЦК України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дорошенко О., Щукіна К. Структура комерційного найменування. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2009. № 3. С. 43–52.

2. Басай О.В. Виникнення прав на комерційне найменування. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2012. № 4. С. 82–85.
3. Інтелектуальне право України. За ред. Яворської О.С. Тернопіль. Підручники і Посібники. 2016. 607 с.
4. Стефанчук М.О., Давид Л.Л. Цивільно-правова охорона та захист прав на комерційне (фірмове) найменування. *Право і суспільство*. 2014. № 2. С. 51–54.
5. Мацкевич О. Співвідношення комерційного найменування та доменного імені. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2014. № 3. С. 45–53.
6. Tarasenko L., Kmetyk-Podubinska K., Sukhanov M., Zerop K., Kharchenko O. and Nosik Yu., 'Legal Regime of a Domain Name and Procedure for Resolving Domain Disputes in Ukraine'. 2025. № 8 (1). Access to Justice in Eastern Europe. 387–416.
7. Андрощук Г.О. Формування та розвиток правового інституту фірмового найменування. *Часопис Київського університету права*. 2024. № 1. С. 98–103.